

Zagadnienia z księgowości

Anna Zasowska

Do czego potrzebna jest firmie rachunkowość?

Rachunkowość stanowi pewien rodzaj ewidencji gospodarczej zjawisk i procesów gospodarczych, sytuacji majątkowej i wyników działalności jednostek, wyrażonej w formie pieniężnej.

Przedmiotem rachunkowości są zatem zjawiska i procesy gospodarcze zachodzące w jednostce.

Na rachunkowość składają się:

- **Księgowość** – polega na zapisywaniu w ujęciu pieniężnym odpowiednio udokumentowanych zdarzeń gospodarczych.
  - **Kalkulacja** – wyznaczenie kosztu jednostkowego produktu, będącego elementem ceny jednostkowej w oparciu o dane z księgowości.
  - **Sprawozdawczość** – sporządzanie okresowych zestawień liczbowych ujednoczonych pod względem tematycznym, które ilustrują stan majątkowy i sytuację finansową w jednostkach.
-

Funkcje rachunkowości.

➤ **Informacyjna.**

Rachunkowość dostarcza danych potrzebnych do podejmowania właściwych decyzji w procesie zarządzania. (stan majątku i kapitałów jednostki, przebieg procesów gospodarczych, wysokość poniesionych kosztów, wyniki działalności...)

Z informacji korzystają:

- Aktualni właściciele firmy i potencjalni inwestorzy
  - Kredytodawcy i pożyczkodawcy
  - Kontrahenci rynkowi
  - Instytucje administracji państwowej
  - Pracownicy
  - Władze lokalne
  - Konkurencja
-

Funkcje rachunkowości cdn.

➤ **Kontrolna**

Przejawia się w ochronie i zabezpieczeniu mienia firmy, a także w oddziaływaniu na racjonalne wykorzystanie majątku i zapobieganiu marnotrawstwu.

Polega na prowadzeniu systematycznej kontroli dokumentacji i ewidencji majątku.

➤ **Analityczna**

Obejmuje interpretację danych zawartych w sprawozdawczości i ich analizę. Dane te są odpowiednio dokumentowane oraz weryfikowane przez inwentaryzację, co czyni je wiarygodnymi.

Zasady rachunkowości

➤ **Zasada podstawy memoriałowej.**

Nakazuje zaliczać przychody i koszty związane z uzyskaniem tych przychodów do tego okresu, w którym powstały i którego dotyczą, bez względu na termin ich rozliczenia pieniężnego (terminu ich zapłaty).

➤ **Zasada wiernego obrazu.**

Zobowiązuje jednostki gospodarcze do prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych w taki sposób, aby zapewniały one rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej, wyniku finansowego oraz rentowności.

➤ **Zasada ciągłości działania.**

Zakłada, że jednostka gospodarcza będzie kontynuować swoją działalność w przyszłości.

Zasady rachunkowości cdn.

➤ **Zasada periodyzacji.**

Oznacza ujmowanie działalności jednostek gospodarczych w wyznaczone odcinki czasu:

- **Rok obrotowy** – kolejne 12 miesięcy, najczęściej okres od 1 stycznia do 31 grudnia
- **Okresy sprawozdawcze**, czyli okresy, za które sporządza się sprawozdanie finansowe

➤ **Zasada ostrożnej wyceny.**

Nakazuje tak wyceniać majątek i kapitały jednostki gospodarczej, aby wiernie przedstawić wynik finansowy.

➤ **Zasada podmiotowości.**

Polega na prowadzeniu rachunkowości w jednostkach gospodarczych, czyli podmiotach określonych nazwą i wyodrębnionych pod względem organizacyjnym, prawnym i majątkowym.

Współczesne zasady prowadzenia rachunkowości są coraz częściej regulowane przepisami. Próba ujednoczenia rachunkowości w skali międzynarodowej jest jej standaryzacja.

Standardy rachunkowości – nie są normami prawnymi, ale stanowią podstawę do odpowiednich unormowań w prawie poszczególnych krajów.

Dyrektywy rachunkowości – na nich jest oparty system rachunkowości obowiązujący w krajach UE i w Polsce. Nie są prawem, ale ogólnymi wzorcami możliwymi do modyfikacji i adaptacji przez poszczególne kraje.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym ogólne zasady prowadzenia rachunkowości w Polsce jest:

Ustawa o rachunkowości z dn. 29.09.1994 r. znowelizowana ustawą z 9.11.2000 r. o zmianie rachunkowości.

Ustawa ta zrównała prawa i obowiązki podmiotów gospodarczych wszelkich typów w zakresie prowadzenia rachunkowości.

Jednostki prowadzące działalność na niewielką skalę mogą sporządzać sprawozdania finansowe w formie uproszczonej.

Kryteria określające „niewielką skalę”:

- Średnioroczne zatrudnienie do 50 osób
- Suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego do równowartości 2 000 000 euro. (suma bilansowa)
- Przychód netto ze sprzedaży do równowartości 4 000 000 euro.

Jeżeli jednostka spełnia **dwa z wyżej wymienionych kryteriów i nie ma osobowości prawnej** to może sporządzać uproszczoną sprawozdawczość.

Zgodnie z Ustawą o rachunkowości, z obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych są zwolnione:

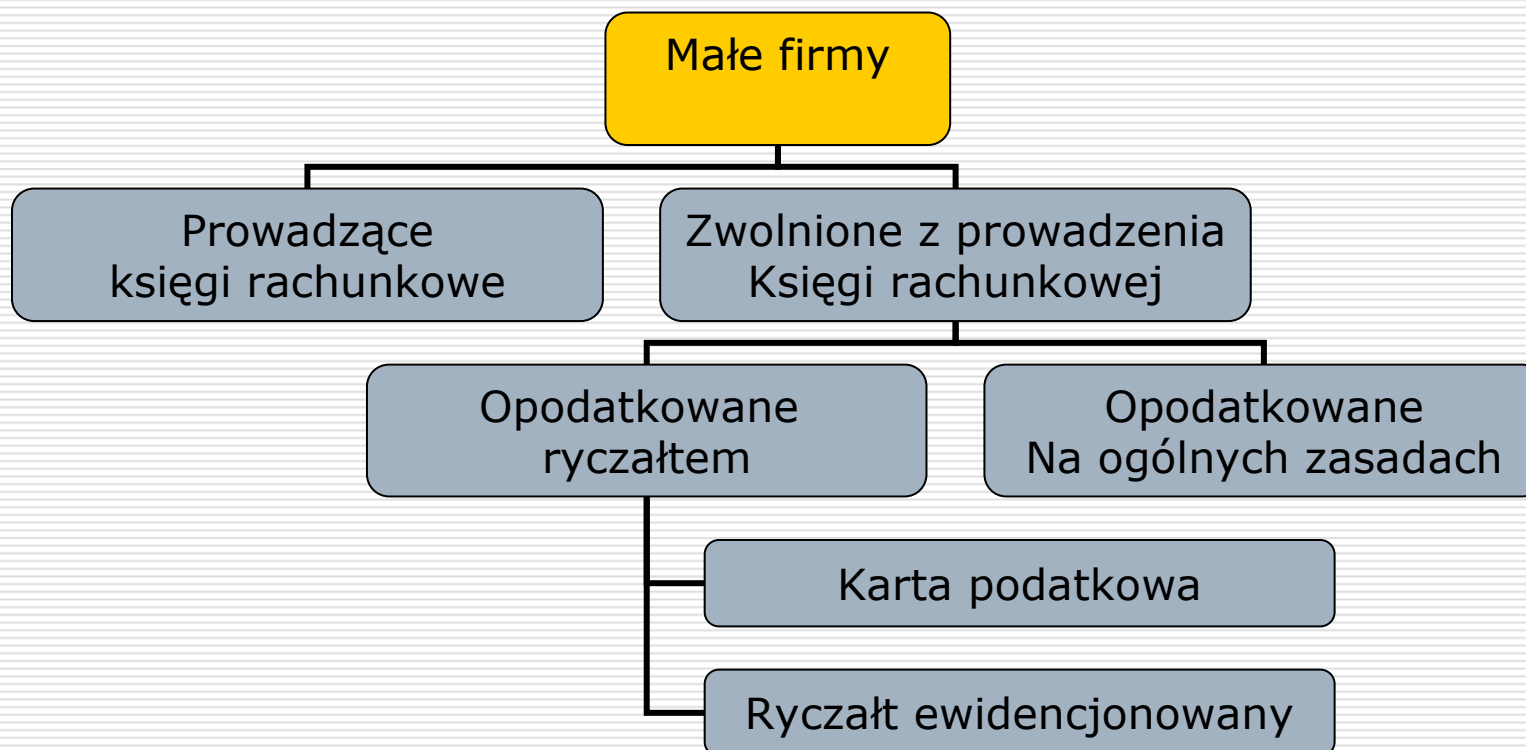
zajmujące się działalnością gospodarczą **osoby fizyczne** oraz **spółki cywilne, jawne i partnerski tych osób**, jeżeli w poprzednim roku obrotowym ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych były niższe niż równowartość **800 000 euro**.

Małe firmy możemy podzielić na:

- Zobowiązane do prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów – Rozporządzenie Ministra Finansów z 15.12.2000 r. (DzU nr 116 poz. 1222)
  - Podlegające ryczałtowi ewidencjonowanemu – Ustawa z 20.11.1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (DzU nr 144, poz.930) z późniejszymi zmianami.
  - Objęte kartą podatkową – regulowana ww. ustawą.
-

Klasyfikacja małych firm

Podatek od towarów i usług Ustawa o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym z 8.01.1993 r. z późniejszymi zmianami.

Obowiązek podatkowy z tytułu VAT powstaje z chwilą wystawienia faktury,
nie później jednak niż 7 dni od daty wydania towaru lub wykonania
usługi .

Podstawą opodatkowania jest obrót rozumiany jako wartość nett
sprzedanych towarów, tj.:

$Kwota\ VAT = (koszt + zysk) \times stawka\ VAT$

Gdzie

$koszt + zysk = wartość\ sprzedaży\ netto$

Stawki podatku VAT:

- 22% - podstawowa
  - 7% - towary związane z gospodarką rolną, leśną, ochroną zdrowia
  - 3% - nieprzetworzone produkty rolne
  - 0% - eksport towarów i usług, także produkty krajowe: prasa
-

Podatek VAT

VAT do zapłaty

=

VAT należny – VAT naliczony

VAT należny - suma podatku wynikającego z faktur własnych (wyliczony w rejestrze sprzedaży)

VAT naliczony - suma podatku wynikającego z faktur obcych (wyliczony w rejestrze zakupów)

Faktura VAT

Podstawowy dokument sprzedaży wystawiany przez podatnika

Oryginalne podpisy nabywcy i wystawcy powinny figurować zarówno na oryginale jak i na kopii faktury.

Jeżeli nabywca nie odbiera faktury osobiście, musi być dołączone jego oświadczenie (z nr NIP), że upoważnia sprzedawcę do wystawiania faktur bez jego podpisu. Może to być upoważnienie jednorazowe, okresowe lub stałe.

Faktury przechowujemy przez 5 lat po roku wystawienia (sprzedawca za nie przechowywanie kopii wystawionej faktury lub rachunku może zostać ukarany karą grzywny – która wynosi za przestępstwo skarbowe 720 stawek dziennych – 25-10 000 zł).

Faktura VAT

Faktura VAT korygująca – wystawiana jest przez sprzedawcę po wykryciu pomyłki w cenie, stawce, kwocie lub innej pozycji faktury po przekazaniu jej nabywcy oraz przy zmianach ilościowych sprzedaży (zwroty towarów), zwroty zaliczek, przedpłat, zmian cen (rabaty lub podwyżki towarów)

Nabywca natomiast może korygować błędy formalne (błędy NIP-u, w adresie, nazwie) tzw. notą korygującą.

Obowiązki podatnika:

- Dokonanie zgłoszenia rejestracyjnego – VAT-R
  - Prowadzenie ewidencji zakupów i sprzedaży
  - Wystawianie faktur VAT. Vatowiec wystawia fakturę VAT wszystkim swoim odbiorcom, niezależnie od tego czy są vatowcami, czy nie.
  - Składanie w US deklaracji podatkowej dla podatku VAT za okresy miesięczne w terminie do 25 dnia miesiąca następnego po miesiącu, w którym powstał obowiązek podatkowy. Deklaracja VAT-7.
  - Terminowe wpłacanie podatku do US
-

Mały podatnik

Płatnik, u którego wartość sprzedaży towarów i usług nie przekroczyła w poprzednim roku równowartości 800 000 euro. Także prowadzącego firmę maklerską, będącej agentem, zleceniobiorcą, jeżeli kwota otrzymanych prowizji nie przekroczyła równowartości 30 000 euro.

Mali podatnicy mają prawo do wyboru kasowej metody rozliczeń podatku VAT.

Obowiązek podatkowy powstaje z dniem uregulowania całości lub części należności nie później niż 90 dnia od dnia wydania towaru wykonania usługi.

Składają oni w US deklaracje podatkowe VAT za okresy kwartalne w terminie do 25 dnia po kwartale, w którym powstał obowiązek podatkowy.

Aby skorzystać z metody kasowej, o swoim wyborze musisz pisemnie powiadomić US w terminie do końca miesiąca, poprzedzającego okres, za który będziesz stosować metodę kasową.

Zrezygnować z niej można po upływie 12 m-cy stosowania metody kasowej, po uprzednim pisemnym powiadomieniu US.

Zwolnienia

Podatnicy, którzy w roku poprzednim mieli przychody mniejsze niż 10 000 euro mogą wybrać zwolnienie od podatku VAT.

Takim podmiotom nie przysługuje zmniejszenie podatku o podatek naliczony.

Kwota VAT jest elementem kosztów uzyskania przychodów.

Jeżeli właścicielowi firmy zwolnienie nie przysługuje lub nie chce z niego skorzystać – dokonuje rejestracji w US na druku VAT – R.

Karta podatkowa

To zryczałtowany podatek dochodowy od osób fizycznych.

- ❑ Ta forma opodatkowania możliwa jest dla osób fizycznych prowadzących indywidualną działalność gospodarczą, spółek cywilnych osób fizycznych, spółek partnerskich i spółek jawnych.
  - ❑ Nie ma konieczności prowadzenia ewidencji księgowej, rachunki wystawia się na żądanie klienta.
  - ❑ Podatek opłacany jest co miesiąc w formie kwoty zryczałtowanej, określanej w zależności od rodzaju działalności, wielkości miejscowości, w której wykonywana jest działalność oraz liczby osób zatrudnionych.
  - ❑ Jeśli jednak na mocy ustawy o podatku od towarów i usług (ptu) podatnik, będący na karcie podatkowej zostaje płatnikiem podatku ptu, musi prowadzić ewidencje wymagane przez tę ustawę, czyli ewidencję sprzedaży i zakupu VAT, oraz zainstalować kasę lub drukarkę fiskalną w wymaganych terminach.
-

Możliwość prowadzenia dokumentacji w formie karty podatkowej ograniczona jest do rodzajów i rozmiarów działalności.

Osoby, które prowadzą działalność:

- usługową lub wytwórczo-usługową,
  - usługową w zakresie handlu detalicznego żywnością, napojami, wyrobami tytoniowymi oraz kwiatami, z wyjątkiem napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%
  - usługową w zakresie handlu detalicznego artykułami nieżywnościowymi – z wyjątkiem handlu paliwami silnikowymi, środkami transportu samochodowego, częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych, ciągnikami rolniczymi i motocyklami oraz z wyjątkiem handlu artykułami nieżywnościowymi objętego koncesjonowaniem,
  - gastronomiczną – jeżeli nie jest prowadzona sprzedaż napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%
  - w zakresie usług transportowych wykonywanych przy użyciu jednego pojazdu
-

-
- ❑ W zakresie usług rozrywkowych
  - ❑ w zakresie sprzedaży posiłków domowych w mieszkaniach, jeżeli nie jest prowadzona sprzedaż napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%
  - ❑ w wolnych zawodach, polegającą na świadczeniu usług w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego
  - ❑ w wolnych zawodach, polegającą na świadczeniu usług weterynaryjnych, w tym również sprzedaż preparatów weterynaryjnych
  - ❑ w zakresie opieki domowej nad dziećmi i osobami chorymi
  - ❑ w zakresie usług edukacyjnych, polegającą na udzielaniu lekcji na godziny
-

-
- Wniosek o zastosowanie opodatkowania w formie karty podatkowej podatnik składa właściwemu US w deklaracji według ustalonego wzoru, w terminie **do dnia 20 stycznia roku** podatkowego, w którym ma być zastosowana karta, a jeżeli podatnik rozpoczyna działalność w ciągu roku podatkowego – **przed rozpoczęciem działalności**.
  - Jeżeli do dnia 20 stycznia roku podatkowego podatnik nie zgłosił likwidacji działalności gospodarczej lub nie dokonał wyboru innej formy opodatkowania, uważa się, że prowadzi nadal działalność opodatkowaną w tej formie. W wypadku prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej wniosek o zastosowanie opodatkowania w formie karty podatkowej składa jeden ze współników.
-

-
- Podatnik może zrzec się zastosowania opodatkowania w formie karty podatkowej w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji ustalającej wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej lub zmieniającej wysokość podatku.

  - Podatnik jest wtedy obowiązany od pierwszego dnia miesiąca następującego po zrzeczeniu zaprowadzić:
    - 1) ewidencję i płacić ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, jeżeli spełnia warunki określone w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym, lub
    - 2) właściwe księgi i płacić podatek dochodowy na ogólnych zasadach.
-

ZALETY

- Uproszczona do minimum księgowość.
- W zależności od branży możliwość zatrudnienia nawet kilku pracowników.
- Stały zryczałtowany podatek.

WADY

- Konieczność przestrzegania limitów zatrudnienia.
  - Obowiązek płacenia podatku zryczałtowanego, nawet w wypadku poniesienia straty (brak możliwości księgowania kosztów uzyskania przychodów).
-

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

- Objęte tą formą opodatkowania mogą być osoby fizyczne prowadzące indywidualną działalność gospodarczą, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne i spółki partnerskie, których wspólnikami są wyłącznie osoby wykonujące wolny zawód.
  - Dodatkowo w sposób zryczałtowany mogą być opodatkowane na warunkach określonych w ustawie przychody osób fizycznych nieprowadzących pozarolniczej działalności gospodarczej osiągane z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy,
  - Na warunkach określonych w ustawie ryczałtem mogą zostać objęte osoby wykonujące wolny zawód oraz osoby duchowne.
-

Podatnicy mogą opłacać w roku podatkowym ryczałt od przychodów ewidencjonowanych z działalności gospodarczej, jeżeli:

- ❑ W roku poprzedzającym rok podatkowy:
    - Uzyskiwali przychody z tej działalności, prowadzonej wyłącznie samodzielnie, w wysokości nie przekraczającej 250.000 euro
    - Uzyskiwali przychody wyłącznie z działalności prowadzonej w formie spółki, a suma przychodów wspólników spółki z tej działalności nie przekroczyła kwoty 250.000 euro.
  - ❑ Rozpoczynają wykonywanie działalności w roku podatkowym i nie korzystają z opodatkowania w formie karty podatkowej – bez względu na wysokość przychodów.
-

Przy rozpoczynaniu działalności musisz dokonać wyboru rodzaju opodatkowania

---

- Pisemne oświadczenie o wyborze opodatkowania w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych za dany rok podatkowy składasz do US właściwego według miejsca zamieszkania podatnika nie później niż **do dnia 20 stycznia roku** podatkowego,
  - natomiast rozpoczynając działalność gospodarczą w trakcie roku podatkowego – do dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia działalności, nie później jednak niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu. **Jeżeli do dnia 20 stycznia roku** podatkowego nie zgłosisz likwidacji działalności gospodarczej lub nie dokonasz wyboru innej formy opodatkowania, uważa się, że nadal prowadzisz działalność opodatkowaną w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych.
  - Można zrezygnować z opodatkowania w formie ryczału, poczynając od następnego roku podatkowego. Trzeba wówczas złożyć nie później niż w terminie **20 stycznia danego roku podatkowego** oświadczenie o wyborze innej formy opodatkowania.
-

ZALETY

- ❑ Nie ma comiesięcznych deklaracji podatku dochodowego.
- ❑ Podatek płaci się od obrotów, co umożliwia niekiedy osiągnięcie korzyści fiskalnych w stosunku do opodatkowania na zasadach ogólnych.
- ❑ Księgowość jest mniej skomplikowana niż w przypadku zasad ogólnych.

WADY

- ❑ Nie ma możliwości zaliczenia wydatków w koszty uzyskania przychodów.
  - ❑ Ryczałt jest czasami za wysoki w stosunku do uzyskiwanych marż.
  - ❑ W trakcie trwania roku podatkowego nie można się zrzec ryczału (ale uwaga: jeśli wykona się czynność, która według ustawy nie może być opodatkowana w sposób zryczałtowany – traci się prawo do opodatkowania w tej formie).
-

Nie mogą być opodatkowane w formie ryczału przychody osób:

- ❑ opłacających podatek w formie karty podatkowej
  - ❑ korzystających, na podstawie odrębnych przepisów, z okresowego zwolnienia od podatku dochodowego,
  - ❑ prowadzących apteki, kantor, lombard
  - ❑ prowadzących działalność w zakresie wolnych zawodów (z wyjątkiem zawodu lekarza, technika dentystycznego, położnej, pielęgniarki...)
  - ❑ Wykonujących usługi, z wyjątkiem opieki doraźnej i robienia zakupów,
  - ❑ wytwarzających wyroby opodatkowane podatkiem akcyzowym,
-

Stawki ryczałtu:

- ✓ 20%
  - ✓ 17%
  - ✓ 8,5%
  - ✓ 5,5%
  - ✓ 3,0%
-

Podstawą naliczania podatku jest przychód, a nie dochód

Przychód – wartość uzyskana ze sprzedaży produktów, usług lub towarów ustalana jako iloczyn liczby sprzedanych produktów, usług lub towarów i ceny sprzedaży netto.

Przychód = wielkość sprzedaży x cena netto

Dochód = nadwyżka przychodu nad kosztami jego uzyskania

Podstawą naliczania podatku jest przychód, a nie dochód

Przychód

- Składka na ubezpieczenie społeczne

= podstawa opodatkowania

X stawka podatku

- Składka na ubezpieczenie zdrowotne

= podatek do odprowadzenia do US

Od uzyskanego w danym miesiącu przychodu podatnik ma prawo do odliczenia:

- Straty poniesienia w minionych latach przy opodatkowaniu na zasadach ogólnych

- Wydatków - min. składki na ubezpieczenie społeczne,

Od obliczonego wg poszczególnych stawek ryczału podatnik ma prawo odliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 7,75% podstawy jej wymiaru.

Podatek ustala się co miesiąc i **do 20 dnia następnego miesiąca** wpłaca do US (za XII do 31 stycznia roku następnego)

Podatnik zryczałtowanego podatku może być jednocześnie podatnikiem VAT.

Wówczas płaci dwa podatki.

Podatnicy są obowiązani złożyć w US zeznanie o wysokości uzyskanego przychodu, wysokości dokonanych odliczeń i należnego ryczału od przychodów ewidencjonowanych (PIT-28) – **do dnia 31 stycznia następnego roku.**

Podatnicy zobowiązani są prowadzić odrębną za każdy rok podatkowy:

- Ewidencję przychodów
  - Wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialne i prawne
  - Rejestr zakupów na potrzeby VAT
  - Rejestr sprzedaży na potrzeby VAT
-

Ewidencja przychodów:

- Powinna być zbroszurowana
- Każdy zapis musi być udokumentowany właściwym dowodem księgowym
- Zapisów dokonuje się chronologicznie
- Niedopuszczalne są poprawki
- Zapisy muszą być ujmowane w złotych i groszach

Podstawą ewidencji są:

- Faktury lub rachunki
  - Dienne zestawienie faktur, rachunków
  - Sporządzony na koniec dnia wewnętrzny (obejmujący przychody ze sprzedaży nieudokumentowanej fakturami)
  - Inne (wyciągi bankowe)
-